

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhöz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 16.

A gazdasági kiegyezés hármaskör akciója.

(K. Ö.) Kormányzati bölcsességét a Bánffy-kormány a taktika képezi. Nem az a politikai érzék, mely a viszonyok alakulását magasabb nemzeti célok érdekében tudja kiaknázni. Ezt ne keressük a mi kormányunkban. Hanem csak azt a taktikát, mely a kormány állásának megerősítésében és pártpolitikai célok érdekében mesterkedik. Nagyon sok rosszat köszönhet a magyar nemzet Bánffy taktikájának. A legnagyobb árárt azonban a gazdasági kiegyezés eltaktikázásában fizeti meg.

A kiegyezésre vonatkozó törvényjavaslatokat benyújtották úgy nálunk, mint Ausztriában, de már akkor megmondtuk, hogy ezeket komolyan nem veszik. Ez tényleg igaznak bizonyult. És a Bánffy-kormány azóta a milyen veszedelmes, olyan a maga nemében páratlan játékot űz a kiegyezés dolgában. A koronáival szemben a gazdasági kiegyezés rendíthetetlen hívének vallja magát. Mert habár a 67: XII. t. cz. a vám- és kereskedelmi szövetséget nem a pragmatika-szankció szükséges folyamánának, hanem a közjogi helyzetből folyó óhajnak mondja, mégis attól lehet tartani, hogy a vám- és kereskedelmi szövetség felbontása hatással leend a két állam politikai viszonyaira. Aminthogy a vám- és kereskedelmi szövetséget az érdekek kölcsönös érintkezései (67: XII. t. cz. 59. §.) teszik kívánatossá, joggal feltehető, hogy annak

felbontása a politikai érdekek szétválasztásának először csak kísérletére, azután talán magának a kapocsnak a szétválasztására fog vezetni. Ezért hirdetteti magáról Bánffy miniszterelnök, hogy ő a gazdasági kiegyezés rendíthetetlen híve.

De ez csak a koronának szól, melynek viselője alkotmányjogi helyzeténél fogva a két állampolitikai és gazdasági kötelekeinek szorosabbra fűzését kívánhatja.

Más a Bánffy-kormány álláspontja az osztrák kormányval szemben, mely nincs abban a szerencsés helyzetben, hogy a kiegyezési törvényjavaslatok törvényerőre emelését biztosíthassa. Az osztrák kormányok tehát mind kormányzati, mind gazdasági szempontokból a provizoriummal kénytelenek kísérletezni. Ebben a törekvésben hűséges támaszra talál a Bánffy-kormányban, mely a törvényben kifejezetten megemlített alkotmányjogi garanciákról is lemondani kész, csak hogy az osztrák kormány provizorium kísérleteit megkönnyítse. A napokban felmerült újabb két esztendei provizoriumtervezetnek is csak az a célja, hogy az osztrák belpolitikai viszályoknak tápot adjon. A kiegyezés megkötése nincs veszélyeztetve, ha folytonosan provizoriummal támogatják meg repedező falait.

A magyar közönség azonban beleunt már a kiegyezési kérdésnek ilyen tárgyalásába. Legyen valahára már világosság. Vagy a kiegyezés, vagy önálló berendezkedés. A provizorium, attól az egy szemponttól eltekintve, hogy annak tartama alatt terheink nem növekednek,

nem népszerű, mert a bizonytalanságot növeli s mert senkisé tudja, mire vezet, a kiegyezés megkötésére, avagy az önálló berendezkedésre. De mert a közvéleményt foglalkoztatni kell, a kormány a kereskedelmi és iparkamaráknak s más testületeknek is meghagyta, hogy foglalkozzanak az önálló vámterület kérdésével. No igen. Az önálló vámterület igen népszerű dolog. Még azok is, akik a közös vámterület elvi álláspontján vannak, az osztrákok telhetetlensége miatt mint el nem utasítható szükséggel foglalkoznak vele. Ne vádolja senki a Bánffy-kormányt, hogy gazdasági érdekeinket feladja. Ime, nem látjátok, hogy az osztrák érdekekkel és a kiegyezési törvényben kifejezésre jutott óhajokkal nem törődve, a magyar nemzet javát akarja. Kívánja az önálló vámterületet.

Ime a Bánffy-kormány hármaskör kiegyezési akciója. Veszélyes és immorális játék. Mindenkinek ígéretet tenni, holott csak egyiknek tarthatja meg szavát. Ennek a taktikázásnak már is meg vannak a maga gazdasági következményei. A tőzsde minden a kiegyezésre vonatkozó hírre a legnagyobb foku érzékenységet mutat, ami mindig befolyással van a közgazdasági élet menetére. A nagy kereskedők és iparos cégek tartózkodni kénytelenek bizonyos üzletek megkötésétől, mert nem tudják, hogy a provizorium meddig tart s mi jő utána. Csak a Bánffy-kormány érzi jól magát a bizonytalan helyzet közepette, mert amíg ez tart, senkisé vetheti a szemére, hogy nem áll feladata magaslatán.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Az anti-bicziklista.

Ford: TÁTRAHÁZY R. P.

I.

Lardinois ur a kereskedelmi minisztérium legmegbízhatóbb irodavezetője volt, különösen híres volt pontosságáról. Pont kilencz órakor hagyta el lakását Rue Bonaparte 46. utja a Boulevard St. Germainen végig egészen a Rue Bellechasse sarkáig vezette, ott volt a kereskedelmi minisztérium palotája.

Mindig a jobb oldali járdán ment, a világ semmiféle kincsért sem járt volna a bal oldalon, azon egyszerű okból, mert ő már harminczhárom esztendőn át mindig a jobboldalon jár.

El lehet tehát képzelni felháborodását, midőn egy szép napon, kezében az újságot tartva, melyből éppen valami érdekes cikket olvasott, neki ment valami tárgynak, ami elzárta az utját.

A karambol oly erős és oly váratlan volt, hogy Lardinois ur egyszerre csak ott találta magát a kemény földön egész hosszában, kalapja jobbra repült, az újság balra és ez mind az utcai gyerekek legnagyobb mulatságára.

Lardinois ur nagy nehezen feltápaszkodott, felszedte kalapját és az újságot s míg ruhájáról leverte a port szörnyű esésének oka után nézett, ez pedig nem volt más, mint egy ártatlan bicikli. Egy biciklikereskedő ugyanis boltot

nyitott ott és így telerakta a járdát kerékpárokkal.

Persze több sem kellett, Lardinois ur ezentul engesztelhetetlen gyűlölettel viselkedett a bicikli ellen, annál is inkább, mert ezentul kénytelen volt a baloldalon megtenni rendes mindennapi útját.

Esküdt ellensége lett tehát a kerékpárnak.

II.

Eddig ugyanis teljes közömbösséggel viselkedett a kerékpár iránt. Ha az utcán kerékpárossal találkozott, a ki ezen — véleménye szerint — nevetséges szerszámot még nevetségesebb módon kezelte, egyszerűen fel sem vette, mert nem volt érdeke a kerékpárossal járó öröme és élvezetek iránt.

Micsoda élvezet is lehet abban, — gondolta magában — folyton görnyedve ülni és a mellett a lábbal folyton taposni? Nem! és ezerszer nem, nem azért van az ember teremtvé, hogy kerékpárosszé, pláne a nő, hanem igenis azért, hogy saját lábán járjon és álljon. Ha egy-egy kerékpárossal elsurrant mellette, rendszeren ezt mormogta: »Uram bocsáss meg neki, hiszen nem tudja, mit cselekszik.«

De azon naptól kezdve, a melyen egy bicikli volt oka szerencsétlen esésének, továbbá annak, hogy nevetség tárgyává lett és ez által tekintélye, melylyel úgy maga magának, mint a minisztériumnak tartozott, csorbát szenvedett, azon naptól kezdve már nem volt közömbösséggel vagy lenézéssel a bicikli iránt. Azon

naptól kezdve rettenetes lett. Nem tudott kerékpárossal találkozni a nélkül, hogy ajkairól nem hangzott volna el valami átkozódás. Legnagyobb öröme abban találta, ha az újságban olvashatta, hogy itt vagy ott egy kerékpárossal a villamos vagy az omnibusz átgázolt.

Elég volt látnia a biciklit, már is irtóztos haragra gerjedt, gyakoribb találkozáskor a guta környékezte, sőt midőn meghallotta, hogy valami párisi cég nagykerékűt készített, nyolcz napig kellett az ágyban fekdnie.

III.

Eközben elközelgett az augusztus hónapja, a mikor Lardinois ur rendszeren harmincz napi szabadságot szokott venni, melyet aztán nővére birtokán Sologneban szokott tölteni.

Madame Gatinais Lardinois nővére, daczára hogy négy gyermeke volt, kik közül a legkisebbik tizenkét éves volt, még nem mondott le a világ örömeiről. Gyakran eljött Párisba színházba, mulatságokra, koncertekre, minden újdonság ismeretes volt előtte. Kint pedig birtokán mindenféle sportnak hódolt.

Lardinois ur tudta ezeket mind, mindazáltal magán kívül volt, midőn a vasuti állomáson a hintó mellett, mely ő reá várt, őt — mondom — öt fionm biciklit megpillantott és oh Uram segits, nővére, annak két leánya és két fia máris készülnek reájuk felülni, mert a mint mondják, kerékpáron fogják a kocsit kísérni.

A stubnyai mandátum. Stubnya, máj. 16. (Saját tud. táv.) J u s t h Ferenczet egyhangulag országgyűlési képviselővé választották.

Képviselő választás. A bácsalmási választókerületben a választást május 26-dikára tűzte ki a központi választmány. Választási elnök Vojnits István megyei főjegyző. A jelöltek még hiányzanak. A kormánypárt Vojnits főispánt és Teleky József grófot, a függetlenségi párt Szederkényi Nándort, Mocsáry Lajost és dr. Pataj Sándort emlegeti.

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, május 16.

Berzeviczy elnök megnyitotta az ülést. Mielőtt a napirenden levő javaslat felett a szavazást elrendelné, felszólal még

az igazságügyminiszter a szövetségekről.

Erdélyi miniszter: Az általános vita alkalmával tapasztalta, hogy az összes pártok — a néppárt és Polónyi képviselő kivételével — elfogadják a javaslatot.

Igaz, hogy a legtöbb szónok csak módosítások reményében fogadta el a javaslatot. Szólok meggyőződése, hogy az egyes szakaszok rendelkezéseinek félreértése miatt kívánnak módosításokat.

Ezért reméli, hogy a javaslatot lényegesebb változás nélkül el fogják fogadni.

Két nevezetes célja van a javaslatnak. Először, hogy a kis existenciáknak olcsó hitelt biztosítsanak, másodsor, hogy az intelligencia a szervezetekben találjon oly pontot, a hol a nép alsó rétegeivel érintkezessék és annak vezetője lehessen.

E nagy feladat végrehajtásában államnak és társadalomnak kezét fogva egymással, kell közreműködni.

Attér azután az elhangzott beszédekben foglalt kifogásokra.

Elsőben Apponyinak a 2. §-ra vonatkozó kifogására reflektál. Apponyi a kérdéses szakasz rendelkezését félreértette. Nem az van benne, hogy csak hatóságok vagy egyesületek alakíthatnak szervezeteket.

Bárki, legyen az földbirtokos, legyen az pap vagy bárki más, alakíthat szervezetet, s csakis az alakulás törvényszerű formáinak stádiumában kerül a központi szervezet hatáskörébe a mi csak olcsóvá teszi majd a hitelt.

Apponyi azt mondotta, hogy nincs a világon törvény, mely olyan rendelkezést tartalmazna, mint a 30. §, mely szerint a szervezeti igazgatóság tagjainak harmadrésze kell, hogy a szervezet tagja legyen.

Polónyi pláne azt állítja, hogy a kormány

a főispánokat, a főkörtéseket akarja a falusi szervezetek igazgatóságaiban elhelyezni. Pedig ennek a rendelkezésnek pendantját a kereskedelmi törvénynek a részvénytársaságokról szóló rendelkezésében is megtaláljuk. Nem találja jogosnak az állami omnipotenciára való törekvésnek vádját sem. Mint képviselő feltétlenül megszavazná a 30. §-t, mint kormány azonban kijelenti, hogy e §. feletti állásfoglalást nyílt kérdésnek hagyja — szavazzon kiki meggyőződése szerint.

Erdélyi miniszter kijelenti, hogy nem kíván most Mezei Albert...

— Ór! Mór! — zúgnak a baloldalon.

Erdélyi: Mezei Mór ellenvetéseivel részletesen foglalkozni.

Kijelenti, hogy a korlátlan és korlátozott felelősség közt közeputat választott s egy meghatározott terjedelmű felelősséget állapított meg.

Azt feltétlenül szükségesnek tartja, hogy kiskoru ne léphessen a szervezetbe, mert kiskoru nem vállalhat ilyenmű kötelezettséget gyámhatósági engedély nélkül, a mi körülményes procedúra. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kiskoru elveszti az örökségképen kapott üzletreszt.

Ezután a javaslat második részére tér át, mely a legnehezebben megoldható kérdéseket tartalmazza.

A vidéki központok rendszere, melyet némelyek a javaslatba akarnak ékelni, nem egyeztethető össze a fővárosi központi szervezetre alapított rendszerrel, mert ha a vidéki központi rendszert állapítanak meg, akkor az országot kerületekre kéne osztani.

Például 60 vidéki központ körre csoportosítanak a vidéki szervezetet és a 60 vidéki központ állapítanak az országos központot. Minden vidéki központ pl: 1600 korona üzlet-részszel léphetne be az országos központba, a hol egy 60000 korona forgalom tőke lenne.

Ha még 60000 koronát számítunk az alapítványokra, is, akkor 120000 korona forgalmi tőkéje volna, míg most 1.200.000 frt. Tehát a vidéki központi rendszer már pénzügyi okokból is helytelen.

Attér azután a szervezetről és felügyeletről szóló §-ra.

Mivel Polónyi leginkább támadta ezen szakasz rendelkezését, az ő észjárását fogom követni — folytatja Erdélyi.

Polónyi: Az ugyan nem fog sikerülni.

Erdélyi: Az állam a 15 igazgatósági tagok közül 4 nek kinevezését tartotta fenn magának. Hol itt az állam omnipotenciája?

Az ellenzék újabban mindig ezzel a váddal áll elő. Ha Apponyi kerülne a kormányra ő se kormányozhatna más eszközökkel mint a jelen kormány. (Viharos tiltakozás az ellenzékéről). Kéri a javaslat elfogadását.

Ezután általánosságban megszavazták a javaslatot és Bartha javaslatát mellőzték.

Részletes vita.

A czimnél Melczl Oszkár szólalt fel, kívánva, hogy a czim úgy legyen »Gazdasági hitelszervezetek«.

Neumann előadó szavai után Melczl módosítását elvetették és a czimet eredeti szövegében elfogadják.

Öt perc szünet.

Az 1. §-t vita nélkül fogadták el. 2. §-nál Biró Lajos szólalt fel.

Darányi miniszter szombati beszédére reflektálva kijelenti, hogy ő semmi féle anketre nem lett meghíva, semmi féle anketen nem vett részt s így nem is foglalhatott állást anketén a javaslat mellett vagy ellen. Kijelenti továbbá, hogy ő nem az igazgatóság tagja, hanem felügyelő bizottsági tag s így nem is vehetett részt a bizalmi nyilatkozatban.

Attérve a második szakaszra, indítványozza hogy inkább töröljék el az egész szakaszt mintsem úgy maradjon, a hogy van.

Polónyi Géza: Megjegyzi, hogy hatóság alatt egyházi, közigazgatási és katonai hatóságok értendők. A javaslat bizonyára csupán a közigazgatási hatóságokat érti, s így azt a szakaszban ki kell tüntetni, azonkívül módosítást kíván a szakasz végéhez, mely szerint a hatóságok közreműködése csupán annak ellenőrzésére terjedhet ki, hogy a szervezetek alakulásakor a törvény értelme megtartassék. Továbbá azt kívánja, hogy a hatóságok ne tagadhassák meg a közreműködést a szervezetek alakulásánál.

Melczl: A 2. § törlését kívánja.

Apponyi Albert gróf: Hozzájárul Polónyi módosításához s csak annak értelmét magyarázza röviden.

Erdélyi miniszter: Hozzájárul Polónyi indítványához, azonban **Neumann** Ármín előadónak aggodalmait vannak a módosítás ellenében, a mit a jobb oldal derűtséggel fogad. A szavazásnál az a furcsa eset történt, hogy az egész jobboldal és a nemzeti párt Polónyival szavazott, elleben **Neumann** Ármín előadó a függetlenségi párttal együtt ülve maradt.

A 3. §-nál **Végh Aurél** a visszaélések elkerülése céljából indítványozza, hogy a ki írni tud, nevének aláírásával igazolja, hogy ismeri az alapszabályokat.

Erdélyi miniszter ellene van a javaslatnak.

A ház többsége elfogadja a szakaszt változtatlanul.

A 4. szakaszhoz Melczl Oszkár módosítványt indítványoz, a mely szerint kölcsönben részesülhessenek azok is kik nem tagjai a szervezeteknek.

Polónyi azt mondja, hogy takarékbetétet jó magyarul senki sem *eszközölhet*, hanem *elhelyezhet*. Ily értelemben korigálja a szakaszt.

— Micsoda? Hát ti is?

Többet nem tudott szólni, annyira fel volt izgatva és félig öntudatlanul engedte, hogy a kocsí vigye, míg nővére és négy kedves unokája vigan körül táncolták a hintót.

Igy hát egy teljes hónapon át mindig csak kerékpározókat fog maga körül látni. Szent Isten! milyen vakáció lesz ez?

Nem is késett nővérét magaviseletének helytelenségére figyelmeztetni.

— Hát hogy — kiáltott fel, midőn az egész család vacsora mellett ült — hát Lucie, te mint nő, mint feleség, mint anya teljesen megfélemedezel méltóságodról, annyira, hogy ily boldog sőt illetlen gépet tartasz a házadban? És nem elég, hogy te használsz e szerszámot, hanem még gyermekeidnek is megengeded. Oh Lucie! ez nekem nagyon fáj, nagyon, de nagyon, ezt nem gondoltam volna rólad.

A felelet Gatinaisné részéről azonban csak hangos nevetés volt és amint látta, hogy bátyja e miatt haragszik, így szólt:

— Majd te read is kerül a sor, kedves bátyám, nyolcz nap múlva csak úgy fogsz biciklizni mint mi.

En? En?!!

Lardinois e feltevésre annyira megrémült, hogy majd leesett a székről. Ő és biciklizni, borzasztó! absurdum!

Mindjárt másnap kirándulást rendeztek az ő tiszteletére. Régi várromokat akartak megnézni, melyek úgy körülbelül 2 órányi távolságban voltak a kastélytól; a közel lakó szomszédok megígérték, hogy majd csatlakoznak a társasághoz.

Főöslegesennek találom említeni, hogy az egész kirándulás kerékpáron történt, valamint az is, hogy Lardinois régi gyűlöletéhez hiven lóháton kísérte a társaságot.

De hát édes Teremtő! hol van az a ló, mely ki tudná állani a versenyt ezekkel a biciklistákkal, a kik minden fáradság nélkül tették meg egyik kilométert a másik után. Lardinois ur nemsokára hátra maradt és hogy a keserű pohár egészen megteljen, most hozzá még meggyült a baja a paripával és utóbbi maradt a győztes, Lardinois ur egyszerre csak az árokban találta magát.

Mindezek után nagynehezen mégis csak megérkezett a célhoz, de jó nagy késéssel, a midőn a tisztelt kerékpározo társaság éppen hazafelé készülődött; a villásreggelit már rég elköltötték.

Mi volt mit tenni, lovát szépen ott hagyta egy közel fekvő majorban, ő pedig vonaton jött haza. El lehet képzelni, milyen jól mulattak a többiek e sikerült kalandon és hogy hogyan csipkedték a dühös anti-biciklistát

Végre Gatinais ur így szól sógorához:

— Hát te azért haragszol annyira a kerékpárra, mert magad nem tudod kezelni?

— Ah, micsoda, én épp oly jól értem a kerékpározást, akár csak te, — válaszolt Lardinois ur minden megfontolás nélkül felháborodásában.

— Te? oh! — te értenél hozzá?

— Igenis én, én... most azonban az utánam küldött munka miatt nagyon el vagyok foglalva, hanem legközelebb megmutatom neked, hogy mit tudok. És akkor meg fogsz győződni, hogy én a kerékpárt csupán csak emberi és philosophiai szempontból gyűlölöm.

— No jól van, majd meg látjuk!

Lardinoisban csakhamar megértett a terv; mert t. i. mialatt a többiek a házban még aludtak, addig ő szép csendesen felkelt és lement a nagy kertbe. Itt aztán neki látott az erőlyes irodaigazgató ur minden idegen segítség nélkül a kerékpározás tanulásának. Később beesve küzdött eleinte a makacs szerszámmal, negyednapra azonban mégis ő maradt a győzhet már t. i. a biciklizi fölött.

Megelégedett m-soly vonult el arczán, midőn a nagy küzdelmek után tapasztalhatta, hogy immár egészen biztosan kezeli azt a gyűlölt szerszámot.

Egy nap úgy reggel kilencz órakor az egész

Erdélyi miniszter ekkor odamegy Neumann Ármín előadóhoz:

— Hiszen nekünk is megvan ez a módosításunk, miért nem adta be? Neumann Ármín keres, kutat az előtte fekvő papírhalmazban és végre csakugyan megtalálja a módosítást.

Visszamegy helyére és utközben odaszól Polónyinak:

— Hisz meg van a módosítás.

— Hol?

— Az előadónál.

— Ezer bocsánatot kérek — felel Polónyi nevetve, — de bizony nem hallottuk az előadó szavát.

Neumann Ármín ezután kijelenti, hogy Polónyi őt megelőzte a módosítás benyújtásában, de ő ugyanezen módosítást nyújtja be.

Elnök kérde, hogy elfogadják-e a Polónyi módosítását?

— A Polónyiét nem, hanem a Neumanét! — kiabálnak nevetve a jobboldalon.

— Mi meg a Neumanét nem, de Polónyiét! — felelnek a baloldalon és ennek folytán a módosítást egyhangulag elfogadta az egész Ház.

Holnap szünet, szerdán folytatják a szövetkezeti javaslat részletes tárgyalását.

A nagyváradai iparosok panasza.

— Beadvány a városhoz. —

Általánosan tudva van, hogy iparunk pang; de azt már kevesebben tudják, hogy iparosaink egy része a legnagyobb nélkülözések között teng s alig bír annyit keresni, hogy családját a legszigorubbán is fenntarthassa.

A város érdeke, hogy polgárainak állapota minél jobb legyen, s így mint adózó teljesítessen az állammal és a várossal szemben kötelességét.

Az utóbbi nagy építkezéseknél Nagyvárad iparosai alig értek el valamit. A legtöbb és legnagyobb összegű munkálatokat idegen, budapesti, szegedi, brassói iparosok kapták meg, mert olcsóbb ajánlatot tettek a vállalkozóknak. Ez az olcsóság azonban, mint a példa mutatja, csak látszólagos.

A városnak az építési munkálatokba alig van beszólása, de a vízvezetési berendezés készítését ellenőrizni kötelessége.

A honvéd hadapród iskola vízvezetési berendezése 63 ezer forintba volt kiírva. Pályáztak nagyváradai iparosok, de egy budapesti cég olcsóbban ajánlkozott a munkálatok elkészítésére s így a helybeli iparosok elestek a munkától.

Már jó előre haladtak a berendezéssel, de

család lent volt együtt a kertben, ekkor Gatinais ur így szólt:

— Nos kedves sógorom, hogy vagyunk a te művészetteddel?

— Kérlek, ha úgy tetszik, ítélj magad, — válaszolt Lardinois ur és azzal ügyesen felpattant az egyik kerékpárra és a jelenlévők legnagyobb bámulatára háromszor járta körül a nagy kertet.

V.

A szabadságnak vége lett és Lardinois ur visszatért Párisba. Hogy miben és hogyan változott meg azon reggeli órákban, melyekben a kerékpárral élethalálharcot vívott, azt talán soh'se fogjuk megtudni.

Egy azonban szent igaz, az, hogy alig érkezett meg Párisba, mindjárt előfizetett az összes lapokra, melyek a biciklisport szaklapjai voltak. Másnap pedig elment a biciklikereskedőhöz Boulevard St. Germain és egy egészen új, finom gépet vett.

Tegnap pedig a kereskedelmi miniszter ur majd elajult, mert midőn az irodaigazgató szobájába belépett, hát szent Isten, mit látnak szemei, Lardinois ur ingujban ül egy szoba biciklin egy Velodromon és füttyűrezve... kerékpározott.

a felhasznált ólomcsövek nem felelnek meg a város vízvezetési szabályrendeletének s ebből magyarázható ki az, hogy a budapesti cég olyan olcsó árért felvállalta a nagy munkát.

A vízvezetési berendezéssel foglalkozó nagyváradai iparosok tegnap egy beadványt intéztek a városhoz, amelyben kifejtik, hogy a vállalkozó nem tartja meg a szabályrendelet intézkedéseit. A felhasznált ólomcsövek vékonyabbnak, s így inkább ki vannak téve a nagy nyomás által a repedésnek. A 26 milliméteres ólomcsövek méterje 3 kilogrammal, a 20 mm. 2 kilogrammal, a 13 mm-é 1 és fél kilogrammal könnyebb. Jelenleg pedig 26 kr. kilogramja az ólomcsöveknek. Már most elképzelhető, hogy ez a különbség egy 63 ezer frtos munkánál milyen összeget tesz ki.

Azonkívül a csövek összeillesztésénél az előírt ólom tömítés helyett czeimentet használnak.

Igy aztán lehet olcsón vállalni.

Iparosaink kérik a várost és pedig teljes joggal, hogy a munkálatokat vizsgálta felül s az előírt minőséget kívánja meg.

Pontos ez azért is, mert Nagyvárad város vízvezetése 6 atmosféra nyomással működik s a gyenge hálózatot szétrombolja.

Szándékos emberölés.

— Saját tudósítónktól. —

Sajátságos fordulatot vett, illetve vesz majd tán a mai nappal egy különben jelentéktelennek látszó ügy és eset.

Akkor midőn megtörtént, nem igen látott benne senki rendkívüli dolgot, sőt a büntető hatóság sem tett rögtön megtorló lépést.

Most azonban beállott a szenzációs fordulat és mindjobban beigazolja, hogy mennyire elővigyázatos és körültekintő volt a mondott esetben a községi előjáróság akkor, midőn a járásbíró, mint büntető hatóság minden további megjegyzés nélkül napirendre tért volna egy valószínűsítő bűnügy felett.

Az eset részleteiről a következőket jelenti tudósítónk:

A régi haragosok.

Évek óta dühös ellenségei voltak egymásnak Ollár Flóra és Klop Tógyer.

Egy azon faluból való, egykoros legény volt mindkettő Tulkában laktak. Városi ember csak könnyebben elkerülheti haragosát; sokszor meg, ha keresi is, alig akad rá. De az ilyen csöppnyi kis faluban, mint aminő Tulka, bizony a nap minden szakában egymáshoz botlik a falu minden lakosa. Így aztán a két legény közti ellenszenves viselkedés, meg gyűlölet is, nap mint nap csak növekedett. Hogy igazság szerint nem különböztek össze, az nem egészen bizonyos; valószínű, hogy asszony-féle játszottak itt is, mint minden ilyen viszálkodásban, a főszerepet. Elég annyiból annyi, hogy két legény szörnyen utjában volt egymásnak, s hogy egyik azután vélegesen kitért a másik elől, az csak természetesen következett az előzményekből.

Aki birta is, meg marta is.

Múlt hó 24-én, vasárnap délután összegyülekezett a falu népe a korcsmában, ahol azután a fiatalság tánczra perdült.

A széles jókedv nem sokáig érte be azzal, hogy hangos kurjongatásokban, meg neki hevült tánczban nyilatkozzék meg. Közbe munkált az erősen közkeletűnek örvendő pálinka is, hogy mindinkább neki vaduljanak a kedélyek.

Igy azután nem sok kellett ahhoz, hogy Ollár Flóra és Klop Tógyer is összemarakodjanak.

A dühös ellenségek csak érveltek egy darabig szóval, hanem azután Ollár hamarosan elunta a szóbeli vitát; szorosabbal markolt a kezében levő furkós boton és olyat nyújtott vele Klop fejébujjára, hogy az egy hang nélkül összerogyott. Beszakadt fejéből csak úgy

patakzott a vér és bizony ölben vitték haza a korcsmából.

Fel is gyógyult, meg is halt.

Klop Tógyer vagy 4—5 napig nyomta az ágyát, hanem azután mégis csak felkelt. Mintha egészen lábra kapott volna. De ez a felépülés, a melylyel azután elaludt volna az egész viselkedési história, bizony csak lótszólagos volt.

Klop járt-kelt, lézengett néhány napig, hanem azután megint csak lefeküdt szépen.

A fejével nem volt rendben sehogys sem. Ezt sinylette. Hiszen akkurátus egy ütés volt, a mit fejbujjára kapott, koponyacsont repedést okozott.

No, nem sokáig nyomta az ágyát; e hó 10-én bizony kinos halállal kimúlt az élők sorából.

Mikor a járásbíró más nézetet van.

Klop Tógyer haláláról azután kétfelé is jelentett Tulka község előjárósága. Egyik jelentést a nagyszalonai járásbírósnak, a másikat pedig a nagyváradai kir. ügyésznek küldötte. Szólt pedig mind a két jelentés aképen hogy Klop Tógyer a kapott ütés folytán koponyahorpanásban, tehát halált okozott súlyos testi sértés miatt halt meg.

Daczára a jelentésnek és daczára annak, hogy a sérültet, illetve elhaltat gyógykezelt orvos, Becher Áron dr. a sérülést igen súlyosnak jelezte, a nagyszalonai kir. járásbíró nem látta beigazoltnak a szándékos emberölést. Sőt tán még a halált okozó súlyos testi sértés vádját sem, hanem mellőzve mindenféle bonczolást, megengedte azt, hogy eltemessék a halottat.

A kir. ügyész felebbezésére.

Am a nagyváradai kir. ügyész ebbe nem nyugodott bele, hanem nyomban megfelebbezte a járásbíró intézkedését.

Ennek azután meg is lett a kívánt eredménye. A nagyváradai kir. törvényszék ugyanis, mint büntető bíróság helyet adott a kir. ügyész felebbezésének és elrendelte Klop Tógyer hullájának exhumálását, valamint a halál okának megállapítása végett az orvos-törvényszéki bonczolást.

A bonczolás.

Tegnap délután 4 órakor történt meg az exhumálás, a bonczolás és a helyszíni vizsgálat, a melyen Beszedits István dr. nagyszalonai vizsgálati bíró, Grósz Menyhért dr. törvényszéki orvos, Sarkadi Sándor dr. nagyszalonai járás-orvos és a nagyváradai kir. ügyész részéről Ferjessy Mihály dr., kir. ügyész vettek részt.

A bonczolás azután beigazolta a gyanút is, meg a vádat is. Megállapították ugyanis hogy Klop Tógyer a kapott ütés következtében halt el.

Az ügy ezzel szenzációs fordulatot vett. Amennyiben, mint értesülünk, nyomban letartóztatták Ollár Flórát, a kit most már valószínűleg mégis kérdőre vonnak azért, hogy miért ütött akkorát a szegény Klop Tógyer fejére?

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Május 18. Liptay István sajtópöre.

Május 21. Joghallgatók majálisa a Püspök-fürdőben.

Május 25. Nyíray Elek sajtópöre.

Május 29. A gyorsíró-kör Stolz-ünnepélye.

Május 19. Vívó-verseny a Zöldfában.

Junius 14. Biharmegye központi választmányának ülése d. e. 11 órakor.

Regészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* Keresztjáró napok. A keresztjáró napok alkalmából tegnap nagy fényvel ment végbe az olasz plebánia templomban az isteni tisztelet. A székesegyházból kiindult körmenetben a papságon kívül az iskolák növendékei s

nagy számú ájtatos hívő vett részt. A me-
netet Bognár István kanonok vezette, Kó-
pis József segédlelkész pedig szép egyházi
szónoklatot tartott.

* **Szent Antal kenyere.** Szép templomi
ünnepély folyt le vasárnap a biharmegyei
Furta községben. Csomák János buzgólkodá-
sára egy remek páduai Szent Antal szobrot
állítottak fel a diszes templomban a szob-
rot a bibernok Ő Eminenciája engedélyével
vasárnap szentelte fel az érdemes esperes
plébános. A másfél méter szobor a falba vé-
sett diszes fülkébe van elhelyezve, ezen felirattal:
»Szent Antal könyörögi éretünk! A szobor
költségét a hívek adták össze, azonban egy te-
kintélyes részével dr. Wolafka Nándor
püspök, esperes plébános járult hozzá. A szo-
bor alatt egy persely van, a melybe a hívek
Szent Antal kenyerére adakoznak. Különösen
most, az inséges időkben nagy jótétemény ez
a szegény népnek. Vasárnap már tekintélyes
összeg gyűlt össze, melyből az éhező szegény
embereket látják el kenyérrel.

* **Királyi kihallgatás.** Ő felsége ma délelőtt
10 órakor általános kihallgatást adott, többek
közt fogadtattak: Festetich Taszilo gr. kir.
főpohárnokmester, Széchenyi Béla gr., Kemény
Kálmán báró, Zwiedinek Gyula báró rendkívüli
követ és Dessewffy Aurél gr. mint az Országos
Magyar Gazdasági Egyesület elnöke, titkos ta-
nácsosok, utóbbival Zoltán Elek altábornagy és
Forster Géza egyesületi igazgató, Hínke János
altengernagy, Gold Károly lovag tábornagy,
Wachtel József ellentengernagy, Bach József,
Palkovich József, Kranitz János, Jablanczy Sán-
dor, Schraml Emil, Steininger Károly báró és
Nechwalszky József altábornagyok, Albach Gyula
lovag, Tomicic György, Hipssich Arthur báró,
Suvich Jenő és Post Emil vezérőrnagyok, Huber
Sándor dr. vezértörzsorvos, Schweizer Ede lo-
vag, Radonovich Henrik, Tisljár Mihály, Ho-
reczky Arthur, Wischinka Adolf, Leeb Károly,
Marsch Antal és Habrovsky József ezredesek,
Alberti Tádé gr., Csillag László, Fath Henrik,
Kovács Sándor, Jovanovich János, Kulmer Hen-
rik báró, Roth József, List Emil, Lösch József,
Nagy Ede, Nikié János és Wagner Félix alez-
redesek, Oberdorfer Károly és Simoncic Gyula
hadbiztosok, dr. Philipp György és dr. Nuss
József főtörzsorvosok, Rimély Károly püspök és
Horváth Lajos főrendiházi tagok, Márkus József
főpolgármester, Halmos János polgármester,
Veszter Imre országgyűlési képviselő, Töry
Gusztáv dr. miniszteri tanácsos, Balla Gyula
osztálytanácsos, Wiedersperger János báró, Ha-
dik-Barkóczy Endre gr., Osegovich Lajos báró
és Pallavicini Antal őrnagy kamarások, Kassics
Antal posta- és távirat-igazgató, Ormódi Vilmos
az Első Magyar Általános Biztosító-Társaság
vezérigazgatója, Tauszik Hugó kereskedelmi ka-
marai elnök, Simó Béla tanfelügyelő, Popper
Dávid zenetanár, dr. Tegze Lajos gödöllői kas-
tély-orvos, Michaelisz Vilmos lyceumi igazgató,
Léderer Gusztáv építész, dr. Ott Ádám plébános.
Végül együttesen fogadta Ő felsége Suczawa
város küldöttségét Wassilko György báró biro-
dalmi gyűlési képviselővel élén.

* **Az Aduna patak szabályozása.** Az
árapasztó csatorna kiépítése sürgős kötele-
sége a városnak, nehogy többször is olyan
árvíz öntse el a város egy-egy részét és a
honvéd hadapród iskolát, mint ápril 5-én. A
város felírt a honvédelmi miniszterhez, hogy a
kultuszminisztert és a földmivelésügyi minisz-
tert keresse meg s hasson oda, hogy a csatorna
mielőbb kiépíthető legyen. A miniszter már
válaszolt a felterjesztésre s értesíti a várost,
hogy a kultuszminiszter megkereste a l. sz.
káptalant, hogy a csatornához szükséges föld-
területet adja át a városnak, a földmivelésügyi
miniszter utasította Biharvármegye alispánját,
miszerint az ideiglenes engedményt adja meg.
A kereskedelemügyi miniszter kijelenti továbbá,
hogy ha kisajátítás kell, azt a tulajdonos bele-
egyezése nélkül is megadja. Elvárja azonban

hogy a munkálatot még ez évben keresztül
viszi a város.

Nepemuki sz. János ünnepsége. A katho-
likus egyházra új dicsőség szállt, mikor
martyr halált halt IV. Venczel cseh zsarnok
hőhértjainak kinzása által sz. János. Ezrei, száz-
ezrei a martyroknak ontották véréket a hitért,
szenvetkedtek sokat, sokan többet is mint sz. Já-
nos, de ő egészen új, külön koronáját nyerte a
vértanúságnak. A legszentebb titkot, a gyónás
titkát őrizte ajka, melyet nem tudtak megnyitni
a kinzások, mely még sóhajtsra sem nyílt,
midőn a Moldva vize összezsapott teste felett. A
szent tisztelete ősrégi hazánkban s ahol képe
vagy szobra van, ott az egész októvát át litá-
niákat tartanak tiszteletére. A nagyvárad tem-
plomokban is egész nyolczad alatt megtartják a
szent János litániákat.

* **Küldöttség a belügyminiszternél.** Orosháza község képviselő testületének három tagu
küldöttsége Székács István vezetésével teg-
nap tisztelegte Perczel Dezső belügyminiszternél,
arra kérve a minisztert, hogy Békésvár-
megyének azon határozatát, hogy *Geiszt* Gás-
pár kérésére *Csákót* Orosházától *Kondoros*
községhez kapcsolta, mint Orosháza érdekeit
sértő határozatot ne hagyja érvényben. A mi-
niszter azt válaszolta a küldöttségnek, mely-
nek tagjai Jankó György községi bíró, és
Vangyel Szilárd községi jegyző voltak, —
hogy *Csákónak* Kondoroshoz való csatolása
több szempontból kívánatos, de, hogy Orosháza község érdekei se szenvedjenek, el ha-
tározta, hogy *Pusztá-Szent-Tornya* községet
felosztatja, s kárpótlásul *Orosházához* csatolja.
A terv, mint ígérte, hamarosan megvalósul.

* **A drága piac.** A piaci elővásárlás-
ról közölt cikkünknek meglelt a hatása. Teg-
nap hétfőn hajnalban már fél 4 órakor több
hajduval Róz Bertalan rendőrbiztos kiállott a
Szent László-térre s szigorúan őrködtek, hogy
a kofák ne kapkodják el a falusiaktól az élelmi
szereket. Természetesen a kofák között volt
nagy indignáció, de meg volt az a haszna,
hogy mindent olcsóbban lehetett beszerezni.
Csak ez a buzgalom ne lankadjon.

* **Ünnepély a kereskedelmi akadémián.**
Szép ünnepélynek volt színhelye tegnap a
kereskedelmi akadémia díszterme. Az ifjuság Prop-
per N. János igazgatót névnapja alkalmából
harmincz éves tanári és 25 éves igazgatói mű-
ködésének elismerése jeléül szépen sikerült
arczképpel lepte meg. A képet, — mely Varga
Tivadar festő, nvárad tanár ecsetjéből dicséri,
tanárikar és az ifjuság jelenlétében Gyenge
János önképzőkör elnök tartalmas beszéd ki-
sérétében nyújtotta át. Propper N. J. igaz-
gató csinos beszédben mondott köszönetet az
ifjuság figyelméért és ragaszkodásuk spontán
módon való megnyilatkozásáért, egyben kifejt-
vén, hogy a mint a múltban, úgy a jövőben
is minden munkásságát kereskedelmi szakok-
tatásunk előmozdítása fogja képezni. A nagy-
hatású beszéd elhangzása után emelkedett han-
gulatban oszlott szét az ifjuság.

* **Eljegyzés.** *Stavars* Vilmos Hagymádfal-
ván eljegyezte *Balásy* Ilona kisasszonyt.

* **Gazdasági tanfolyam népiskolai tani-
tók számára.** A gazdasági ismétlő iskolákban
alkalmazandó tanítók gazdasági kiképzése cél-
jából a földmivelésügyi m. kir. miniszter ur ő
nagyméltóságának folyó évi május hó 4-én
29.556 sz. a. kelt intézkedése folytán a múlt
évhez hasonlóan a folyó évi nyári nagy szün-
időben, augusztus hónapban a következő 18
helyen fog gazdasági tanfolyam tartatni, u. m.
az adai, algyógyi, csákvári, hódmező-vásár-
helyi, jászberényi, kecskeméti, nagy-szent-mik-
lósi, rimaszombati, pápai, szent-imrei, szabad-
kai és csabai m. kir. földműves iskoláknál és
pedig mindenütt 80—80, összesen 840 néptanító
számára. A négy hétig tartó tanfolyam tar-
tására minden felvett néptanító ötven (50) forint
átalányban részesül, a melyből úgy az uti-költ-
ség mint az ellátás, szóval minden költség fe-

dezendő. A tanfolyamra tényleg alkalmazásban
levő néptanítók vétetnek fel, kik oly községben
vannak alkalmazva, a mely községben a gaz-
dasági ismétlő iskola a vallás és közoktatás-
ügyi miniszter ur által 1896. évi 60.764 sz. a.
kiadott szervezet értelmében, az 1898—99.
tanévben bizton megnyílik. Az illető tanítók ez
után is felhivatnak, hogy a felvétel iránti kér-
vényüket, melyben világosan megjelölendő a
tanfolyam, a melyre a felvétel kérelmeztek;
melléklendő továbbá a községi előjáróság azon
nyilatkozata, hogy a képviselő testület a gaz-
dasági ismétlő iskola felállítását elhatározta; s
igazolandó a tényleges tanítói alkalmazás, az
életkor és testi egészség legkésőbb folyó évi ju-
nius hó 5-ig a kir. tanfelügyelőséghez nyujtsák
be. Nagyvárad, 1898. május hó 15-én. A Kir.
tanfelügyelőség.

* **Az orsz. kath. tanítói segélyalap új
elnöke.** Az országos kath. tanítói segélyalap
közponi bizottságának elnökségéről dr. *Rossival*
István apát-kanonok és orsz. képviselő lemond-
ván, — ezen elnökségre biboros hercegprímás
ő eminenciája dr. *Walter* Gyula esztergomi
kanonok urat nevezte ki.

* **Gyermek-majális Kis-Szántón.** A jóté-
konyságáról általánosan ismert báró Königs-
warter Herman, kis-szántói nagybirtokos pom-
pásan sikerült majálist rendezett f. hó 15-én,
vasárnap délután a kis-szántói uradalmi erdő-
ben a községbeli gyermekeknek. Zászlók alatt
vonult ki a zöldbe az ifjuság, hol vidám zene
mellett táncoltak kicsinyek s felnőttek egy-
aránt. A legkellemesebb idő kedvezett a mu-
latságnak. Ott volt a községnek apraja-nagyja.
Mindnyájuk közt talán a kis János báró volt
legboldogabb, kinek éppen nevenapja volt. Bol-
doggá tette az, hogy másokkal jót tehet s ne-
kik örömet okozhat. Öröm volt nézni a kis
János báró mint sürgött-forgott a sok apróság
között, fűgőn, vidoran osztogatta szét a süte-
ményeket a kicsinyeknek, kik bizonyára a ne-
mes báró iránti hálátelt szívvél s igaz örömmel
fognak vissza gondolni e vig ünnepélyre.

* **Mibe kerülnek a kaszárnyák?** A
laktanyákra évenként rengeteg összeget költ
Nagyvárad városa, de a katonai parancsnokság
még ezzel sincs megelégedve. A honvéd mi-
niszter leiratot intézett Nagyvárad városához
a melybeu kéri, hogy a város sürgősen tata-
roztassa, javíttassa ki a katonai épületeket.
Ezek a következők: a Nagy-Teleki utczai szűk-
ségi laktanya, a felszerelési raktár, a Ferencz
József laktanya, a Vilmos laktanya, a gyakorló-
téri lőszerraktár s különösen a fűzes-éri
laktanya, mely eddig tűzer laktanya volt. Az
osztól kezdve egy lovassági pótkeret osztály
lesz ezen laktanyában elhelyezve.

* **A pápa és a színművészet.** Semmi sem
mutatja jobban XIII. Leó pápa mindenre ki-
terjedő nagy figyelmét, mint azon ténye, mely-
ről egy Milanóból érkezett távirat számol be s
mely e távirat szerint egész mozgalmat indi-
tott meg Olaszországban a színművészet új
irányba terelésére. A pápa ugyanis hatvanezer
lírát adományozott egy Rómában, a Transte-
vere város-negyedben építendő színház költsé-
geire. A színházban csakis szigorúan vett er-
kölcös darabokat szabad adni. Olaszországnak
több városában indult mozgalom ilyen morális
színházak létesítésére. Egy milánói hölgybizott-
ság félmillió lírát gyűjtött erre a célra. Ebben
a milánói színházban szindarabokon kívül még
erkölcsös operákat is akarnak adni. A bölcs
pápa mint mindenben, úgy ebben is érte korát
s minden jogos igénynek egy felvilágosult fej
előrelátásával akar megfelelni.

* **Nemzeti záradoklat** indítását határozta
el a Budapesti Kath. Kör igazgató-választ-
mánya tegnap tartott ülésében, melyen Ester-
házy M. Móricz gróf elnök, Pintér Kálmán
ügyvivő alelnök és ifj. Zichy János gróf ale-
lnök — elnökölték. A B. K. Kör engedelmet
fog kérni a püspöki kartól, hogy 1900-ik év
aug. 15—22. napjain országos nemzeti záradok-
latot vezethessen Szent-István király jobbá-
hoz, melyben részt vegyen minden község kép-
viselői által és fogadalmat tegyen Szent-Ist-

ván jobbra előtt, hogy a ránc következő évszázadokban is katolikusok és magyarok akarunk maradni.

* **A mezőgazdák közgyűlése.** A nagyváradi olasz-i mezőgazdák vasárnap délelőtt Szokoly Tamás elnöke alatt közgyűlést tartottak. Egyetlen tárgy a mezőbíró: Horváth Ferencz jelentése a pénzár állapotról s a szükséges teendőkről. Tudomásul vették a közgyűlés véget ért.

* **Leleplezett csaló.** Lapunk vasárnapi számában e cím alatt közölt híreinkre vonatkozólag a következő újabb adatokat vettük kézhez: Gáll János v.-lázi lakos a mieskei csendőrség előtt beismerte, hogy Zs. J. g. kel. tanító biztatására igyekezett csupán, a cikkünkben érintett jegyzőt is bajba keverni azon indokból, hogy ha intelligens embereket is meg rágalmoz, — ő is hamarabb kimászik a hínárból. A nevezett tanító, ki szintén bűnrészes, megszökött a faluból. Körülbelül még öt bűnrészt fogtak el. A csendőrség s a margittai járásbíró vizsgálatának eredménye szerint éppen a cikkünkben említett jegyzőnek köszönhető, hogy e banda lelepleztetett.

* **A lelkiismeret.** A poroszlói csendőrőrs-járat a napokban egy katona szökevényét fogott el az országúton. Molnár Bertalannak hívják az elfogott katonát, ki bűnbánóan adta át magát a csendőröknek. Azt mondta, hogy ha utközben el nem fogják is, Poroszlón jelentkezett volna, mert oly bűn nyomja a lelkét, a mi miatt sem éjjele, sem nappala nincsen. Egy darabig, hogy elpárolgott a kaszárnnyából, a Tisza körül bujdosott. Utjában találkozott egy vándorlegénnyel, a kivel egy ideig testvériesen élt. Szegényes elemőzsiájukat megosztották egymás közt mint a legjobb testvérek. De csakhamar összevesztek valami csekélység miatt. A szóváltás vége du lakodás lett. A katona volt az erősebb s utitársát, ki feljelentéssel fenyegette, belökte a sebesen kavargó Tiszába s a hullámok örökre elnémították. A gyilkos katonaszökevényét Poroszlóról átkísérték Tisza-Füredre.

† **Altdorfer Gyula temetése.** Mintha bucsut jártak volna, úgy özönlött a nép a Mágori pusztára, Altdorfer Gyula temetésére, szombat délután. Gróf Wenckheim Géza mágori uradalmának volt intézője az elhunyt, olyan hivatali töltött be, amelynek viselőjét gyűlölni szokták a mai szocializmussal impregnált munkások — ezt szerették és megkönnyezték. Maga a gróf sem sajnálta a fáradságot, zuhogó esőben a mágori pusztától a vészdői temetőig kísérni elhunyt tisztjét, majdnem — barátját. A temetést Szabó Sándor szeghalmi plébános vezette s a beszentelés után megindító, de egyszersmind igazi vigasztalást nyújtó remek beszédet mondott. A plébános különben elismert jeles szónok s ennél a temetésnél szíve, lelke mélyéből vette a szavakat. Temetés után az elhunyt jó barátja és egy tisztelője mondott még beszédet, melyből igazi tisztelet, szeretet áradt az elköltözött felé. Körülbelül 40 kocsin messze vidék intelligenciája és a környék munkás népének százai vettek részt a gyászszertartásban s a gyászolók között ment.

A koszorúk szalag feliratai a következők voltak: Mindenemnek — Anna; Felejtethetetlen Gyulának — Szerető testvérei; Istén veled édes Gyulánk — Mariska és Ármán; Hűsége, odaadó ragaszkodása örök jutalmát Istentől kéri — gr. Wenckheim Géza; Az édes keresztapának — Géza és Iván; Barátsága és tisztelete jeléül — Hofman Mihály; Régi jó barátjának — Blascok Gyula; Istén veled jó szomszéd — Nándor és Veron; A régi jó barátjának — Csáky János és családja; Tisztelete jeléül — Békely és neje; A jó főnökének — Mirgay; Jótevőjének — Gulyás; A jó keresztapának — Flóra; Bucsuzásul — Wenckheim Dénes gróf; azonkívül számos koszorú szalag nélkül.

Az impozáns, nagy pompával kiállított temetést Germán Károly temetkezési intézete rendezte kifogástalan pontossággal és tapintattal.

* **Amateur-kutatók.** Mig Zichy Jenő gróf a távol Ázsia bércei közt az őshaza felkutatásában fáradozik, azalatt a merőben ellenkező ambíciója csirkefogók a most csöndes

szentiváni kastélyában rendeznek kevésbé költséges és aránylag kisebb kockázattal járó tanulmányutat a gróf értékes gyűjteményének felkutatása végett. E hó 8-án virradóra a szent-iváni kastély egyik ablakát valami szendélyes ritkasággyűjtő benyomta s az így rögtönzött nyíláson behatolt a gróf dohányzószobájába, ahol a pipatórium egyes kiválóbb példányait u. m. tajtpipákat és szivarszipkákat gyors elhatározottsággal párosult szakértői körültekintéssel magához vevén, azon az uton a melyen jött, tovairamodott a derengő hajnalpirkadásban. A csendőrség erősen üti a merész kutató — nyomát.

* **Járvány Biharon.** Biharon a váltóláz (hideglelés) nagy mértékben, járványszerűen uralkodik; benne vannak felnőttek úgy, mint gyermekek. Az iskolában a gyermekek fele beteg s naponként történnek újabb betegedések.

* **A játék vége.** Biharról írja levelezőnk, hogy ott vasárnap, f. hó 15-én Ali József 30 éves erőteljes ifjú földmives — vasárnap lévén — délután hasonkoru cimboráival időtöltésből, szórakozásból tékeztek nevezett udvarán. Kis János — cimborája Alinak — a tekét jó erővel hajítva Takács Józsefhez, köztük foglalt állást Ali J., ki ép akkor hajolt le, mikor a teke utban volt és Alit halántékon találta. Az első dült ember bevászorgott a szobába. Az orvost azonnal hívták, aki megvizsgálta a szerencsétlent s kijelentette, hogy nincs segítség. Az éj folyamán arcra borulva — halva volt. A szerencsétlen árvát nem, de kesergő özvegyet hagyott hátra.

* **Zola honorárium.** Vanvineaux francia követségi tanácsos a pétervári salonokban azt a hírt terjeszti, hogy Zola Dreyfus védelmezésért két milliót kapott. Egy cikkért, amelyben hazája hadseregének legfőbb vezetőit és a francia igazságszolgáltatást pellengére állította, valóban busás honorárium — ha igaz.

* **Elfogott izgató.** A rendőrség tegnap egy lázongó embert ítél el, aki vasárnap a piacon erősen agitált az új munkás törvény ellen. Az izgatót egy Kardos Bálint nevű becsületes munkás jelentette fel, akinek a feljelentése folytán a lázítót, Gusztáv Mihályt elfogták s a rendőrség tegnap nyolcz napi fegháza itélte.

* **Női diákok.** Hivatalos kimutatás szerint a tudományos pályára összesen 123 nő készül ebben a félévben a berlini egyetemen. Ezek közül 88 német, 4 ausztriai, 15 orosz, 12 amerikai, 1 magyar, 1 angol, 1 svéd és 1 norvég származású. Legtöbb nő hallgató van a bölcsészeti és nyelvészeti szakon. A természettudományokat 10, nemzetgazdaságot 6, kémiát és fizikát 1, a jogot 8, az orvosi tudományokat 4, a teológiát 3 hallgatja. Most, hogy Kiao Csauban is van a németeknek gyarmatjuk, ezeknek a tudományosan képzett nőknek talán majd találnak alkalmazást a távol Keleten.

* **Nyilvános köszönet.** Wilhelm Ferencz gyógyszerész urnak Neunkirchen (Alsó-Ausztria). Fiammal együtt gyöngékedve, Wilhelm ur csúsz- és köszvény-ellenes vértisztító theájának használata után egészen jól érzem magamat. Ezért nyilvános köszönetemet fejezem ki s egyuttal kérem Önt, szíveskedjék számomra a nevezett theából újból két csomagot küldeni. Tisztelettel Ölfner Linus ácsapallér, Rantenben. Minden gyógyszerértében kapható.

Egy jó házból való leány a Ritter Richárd czukrázdájában felvétetik.

A Rét szenzációja.

— Törvényszéki végtárgyalás. —

Tegnap másodikban állott a törvényszék előtt Miklovits Józsefné, egy szabósegédnek a felesége, aki a mult esztendőben megetette a férjét püszméte mártással, amibe ő mérget kevert.

Az ügyet már egyizben tárgyalta a törvényszék, azonban a kir. tábla az ügyet pótlás végett visszaküldte.

Miklovitsné beteges kis asszony, akiből éppen nem néz ki, hogy ő még képes arra, hogy meggyilkolja a férjét.

A vádlott különben egészen egykedvűen viselkedett, csak mikor felmutatták a férje hullájának a maradványát, akkor fakadt sirva.

Az ügyről a következő tudósítás számol be:

Megmérgezte az urát.

A mult esztendőben május 13-án a Réten egy szabó legény halt meg rövid szenvedés után. Miklovits Józsefnek hívták, akit a rétiek úgy ismertek, mint munka kerülő, részeges embert, aki a feleségét mindig kinozta.

Az ilyen embernek a váratlan halálát nem szokták az emberek elfeledni, beszéd tárgyát képezi az sokáig; így természetesen ez esetben sem hallgattak a szomszédok, beszéltek a dolgot, gyanúsították az asszonyt gyilkossággal s ezt mindig hangosabban és hangosabban beszéltek, míg végre egy névtelen levél tudomására hozta a rendőrségnek, aminek az alapján azután megindították a nyomozást, ami azután sok terhelő adatot hozott felszínre.

Igy az ügy a vizsgáló bíró elé került, a végtárgyalás is.

Aki a sok terhelő adat alapján elrendelte Miklovits exhumálását, amikor az elhunytnak a beleiben kristály szódát találtak.

A törvényszék ebben az ügyben a mult év augusztusában ítélkezett.

A végtárgyaláson Miklovitsné azzal védekezett, hogy őt a férje folytonosan üldözte, ütötte, verte s folyton részeg volt, amiért is elhatározta, hogy ezen betegségéből ki gyógyítja s ezért adta be neki a szódát, a miről nem tudta, hogy mérge.

A törvényszék a tanúk vallomás alapján hat évi fegháza itélte a bűnös asszonyt, amiben ez nem nyugodott meg s így az ügy felkerült a kir. táblára.

A táblán azután az ítéletet megsemmisítették s az elhunyt beleit felülvizsgálatra kiadni rendelték s mi meg is történt.

Az országos vegyvizsgáló állomáson aztán amikor megvizsgálták az elhunyt beleit, abban arzént találtak, még pedig oly mértékben, ami a halált előidézhette.

Igy került ez ügy ismét vissza a törvényszékre, ahol a póttárgyalást tegnap tartották meg.

A végtárgyalás.

A tegnapi végtárgyalásról a következőket közli tudósítónk:

A végtárgyaláson Millye Gyula elnökölt; bírák voltak: Fassie Pál és Simai Gyula, ügyész Balázs Elemér, míg a vádlottat Rádl Ödön védte.

A végtárgyalás elején az elnök ismertette a tényállást, majd kihallgatták a vádlottat.

A püszméte mártás.

A vádlott előtt felolvasták a mult végtárgyaláson tett vallomását, amely röviden ez:

A férjem folytonosan ivott, s engem folyton ütött, vert s kintott. Én ezen betegségéből (részegség) kiakartam gyógyítani őt és ezért mindenféle eszközöz folyamodtam, de hiába, míg végre elhatároztam, hogy beadok neki kristály-szódát. A kristály-szódát Wöbernétől loptam, akinél szolgáltam. A szódát azután betettem egyszer a püszméte mártásba, aminek következtében azután meg is halt. Én nem akartam megölni, hanem csak kigyógyítani.

Ezt a vallomását Miklovitsné tegnap is fenntartotta, míg az arzenről mit sem akart tudni.

A tanuk vallomása.

A vádlott után kihallgatták Wöbernét és Pócsi Zsuzsát, akik azt vallották, hogy Wöbernénél volt arzén mérge amivel patkányokat mérgezték s hogy ez a mérge megfordult a vádlott kezében is: aki a tanu kamarájában gyakran megfordult. A dolgról egyik köknek sincs közvetlen tudomásuk.

A tanuk vallomása után az elnök bemutatta a felküldött gyomor maradványát, amit lepárolgás után egy kis üvegben küldtek meg.

A kis üvegben levő alig néhány grammot tevő fehér por az egész a mi az áldozat gyomrából megmaradt.

A vegyész véleménye.

A tanuknak a megeskutése után felolvasták a vegyész véleményét. A vegyész vizsgálat után megállapították azt, hogy az elhunyt felküldött beleiben a háromezer négyszáz negyvenkilenc — tizezredrés gramm arzén volt, ami ugyan nem elégséges arra, hogy egy embert megöljön, de mivel nem az egész gyomrot, hanem csak egy részét küldték fel, így megállapítható az, hogy a Miklovits halálát arzén mérgezés okozta.

Halált!

Ezután dr. Balázs Elemér terjesztette elő a vádat.

Hosszas beszédben ecsetelte a hitves gyilkosság borzasztó voltát, szakértők véleményét s az egész bűncselekményt.

Bizonyította a vádlott bűnösségét, aki szerinte a gyilkosságot előre megfontolva vitte végbe s ugyanezt halált kért a fejére.

Védbeszéd.

Ezzel szemben a védő a vádlottnak a jóhiszeműségét vitatta, mert szerinte a vádlottnak csak javítás volt a célja, mert a férjét akarta leszoktatni az ivásról, fejtegette a szakértők véleményét s végül kérte a vádlottat az előbbeni ítélet alapján elítélni.

Az ítélet.

Az ügyésznek a replikája után vissza volt a törvényszék tanácskozására s nem sokára kihirdelte az elnök az ítéletet, mely szerint a vádlottat az előbbeni ítélet szerint ítélték el hat évi fegyházra, amiből azonban a mult végtárgyalás óta lefolyt kilenc hónapot és huszonöt napot beszámítottak.

Az ítéletet úgy a vádlott, mint az ügyész megfélebbzte.

TANÜGY.

Iskolaszéki ülés. A nagyvárad községi iskolaszék tagjait a f. évi május hó 18-ik napján (szerdán) d. u. 4 órakor a városház tanácstermében tartandó iskolaszéki ülésre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1898. május hó 16-án. Dr. Sipos Árpád, iskolaszéki elnök.

Öngyilkossági kísérlet.

Nagy riadalmat okozott a tegnapi esti órákban a színház előtt csoportosulók között az a hír, hogy a társulat egyik legtehetségebb fiatal tagja Hornyánszky Lajos öngyilkosságot követett el.

Éppen az előadás kezdete előtt 1/8-kor terjedt el a megdöbbentő hír, s míg a fekete táblán hirtelen kiírták, hogy Hornyánszky hirtelen rosszul léte miatt Follinusz fogja a Szóktmondó-asszonyban Fouché szerepét játszani, addig izgatott csoportok verődtek össze színház előtt és színtéren-hosszában beszéltek a szerencsétlen fiatal ember esetét.

Nagy-Sándor-utczai lakására, úgy esti 7 óra tájban követte el a boldogtalan fiatal ember szörnyű tettet. Borotvával vágta el két karján és nyakán az ereket. Mire észrevette barátja, aki érte jött s a színházba hívta őt, a tettet, addigra már nagyon sok vért vesztett. Legbizalmasabb és legjobb barátja Odry Árpád rögtön a kórházba futott, honnan két orvossal tért vissza. Eddig már a hatóság emberei is megjelentek a színhelyen és néhány kérdő szót intéztek az ágyon felöltözve fekvő, s daczára nagy vérvesztésének, eszméletlenül levő beteghez és a házbellekhez is.

De mindössze csak annyit tudhattak meg, hogy tegnap délután odahaza volt s nagyon búskomornak látták. Maga a mindjobban gyengülő Hornyánszky megtagadott minden felvilágosítást. Barátai azonban úgy vélik, hogy boldogtalan szerelem adta volna kezébe a gyilkos szerszámot.

Levelet egyet hagyott hátra, barátjának, Odry-nak címezve, a melyben arra kéri, hogy kiméletesen tudassa a fájdalmas hírt Budapesten lakó édesanyjával. Tettéről és annak okáról azonban semmit sem ír.

A gyorsan előhívott orvosok bekötötték a sebeket, a melyek, bár veszélyes helyen vannak, még sem súlyosak. Azután karjukon támogatva le kísérték a sápadt fiatal embert az utcán várakozó kocsig s azon azután a Bihar megyei kórházba hajtottak vele.

Orvosai úgy gondolják, hogy néhány nap alatt már túl lesz a beteg minden veszélyen.

EGYESÜLETEK.

Az orvosegylet közgyűlése. A Bihar megyei orvos gyógyszerész és természetudományi egyesület vasárnap délután tartotta rendes évi közgyűlését.

A tagok nagy számmal jelentek meg a közgyűlésen.

Dr. Konrád Márk elnököl, a tisztikartól környezve. Megnyitó beszédét lelkesedéssel fogadták.

Ezután dr. Berkovits Miklós egyleti titkár olvasta fel a jelentést. Az ügyes munka visszapillantást nyújt az elmúlt évre, felsorolja azon fáradságtalan működést, a mit az egylet kifejtett. Több helyen lendülettel mutat rá az elért eredményekre.

A választmány jelentését a pénztár állapotáról és a könyvtárról, a titkári jelentéssel együtt tudomásul vették.

A tisztikar és a választmány megalakítása egész simán folyt le. Elnökké lelkesedéssel ismét dr. Konrád Márkot választották meg. Különben a tisztikar és a választmány csaknem kizárólag a régi tagokból választottak.

Érdekes pontja volt a közgyűlésnek dr. Baróthy Ákos tb. városi főorvos emlékbeszéde néhai dr. Rednik József felett.

Az emlékbeszédből közöljük a következőket:

Dr. Rednik József született Nagyváradon 1847 november 23-án. Édes atyja az egész város által ösmert, tisztelt és becsült Rednik Gábor g. k. címzetes főesperes és nvárad újvárosi g. k. plebános, édes anyja pedig Serbán Julianna volt. Anyagi viszonyukhoz mérten szerény, de gondos nevelésben részesítették őt fiukat. Elemi iskolai után a gymnasium mind a nyolcz osztályát is itt Nagyváradon a jeles premontrei rend vezetése alatt s kiváló jó hírnévnek örvendő tanintézetben végezte s az érettségi bizonyítványt is 1867-ik év július 22-én itt szerezte meg. Rednik Józseffel öt érettségét végzett, mind nagyvárad származású ifjú lépett azon év október havában az orvosi pályára, u. m. Hoványi Ferencz jelenleg városunk érdeműs főorvosa, egyletünk alelnöke; Kornstein Lajos a jeles gyakorló orvos, Szervánszky Béla és Baróthy Ákos. Ketten közülünk már eltávoztak, itt hagyva bennünket, hogy pályánk rögzös utain tovább haladva és küzdve, a természet megmáshatlan szigorú törvénye szerint mi is kövessük őket.

Rednik az 5 évet Bécs és Budapest egyetemén nehéz küzdelmek között becsülettel abszolválta s orvos tudorrá 1873 év július hó 12-én promoveáltatott. Ugyanezen év október havától kezdve teljesítette az egy évi önkéntesi katonai szolgálatát is a budapesti cs és k. 16. sz. helyőrségi kórházban, a mely idő alatt a Rochus kórház belgyógyászati osztályán is mint tertiarius működött.

Az 1874 év december hó 23-ikától 1877 augusztus hó 30-áig — tehát tovább 3 évnél — a kolozsvári egyetem szemészeti tanszéke mellett, a boldog emlékü Dr. Szilágyi Ede kiváló szaktudós oldalánál, mint tanársegéd volt alkalmazva s a szemészeti esetek dragnosztizálásában, valamint azok gyógykezelésében nem csekély jártasságot szerzett magának.

1877. szeptember 1-től 1881 év október hó 30-áig, mint peczeszőlösi körorvos működött és vívott ki magának közismerést.

Minden óhajta és vágya azonban csak az volt, hogy véglegesen szülővárosában Nagyváradon telepethessék meg, mit el is ért, mert Bedák István sebészmeister, városi orvosnak bekövetkezett halála után 1881 év november havában Rednik a városi törvényhatósági bizottság által egyhangulag választott meg a váralja-velencei kerület tisztii orvosává.

Helyes orvosi felfogása, itélő képessége, szerény és előzékeny modora, csendes és minden elbizakodástól ment munkássága csakhamar keresetté és népszerűvé tették őt kerületében, melynek bizonyosságul elég femlítenem azon kölményt, hogy az 1884 évi általános tisztujjás alkalmával több százra menő minden rendű és rangú polgárok aláírásával ellátott írásbeli kérelmet nyújtottak be néhai dr. Döry József akkori főispán urhoz, a melyben az illetők dr. Rednik Józsefnek a kerület t. orvossá leendő megválasztását kérelmezték. Társadalmi népszerűségének tudható be, hogy a Váralja s velencei népkörnek is éveken át volt elnöke, s hogy az 1886-ik évtől egész haláláig a városi törvényhatósági bizottságnak kerületéből megválasztott tagja volt.

A nvárad g. kath. egyházmegyének is 1891-ik évtől, mint kinevezett szentszéki orvososa működött s ebbeli minőségében a nvárad g. kath. semináriumban is a felelősség terhes és nehéz intézeti orvosi állást előjáróinak közmegelekedésére viselte.

Rednik József az 1882 évben nőül vette Csóka Ida urnőt, kivel 15 éven át szerény, de boldog családi életet élt, gyönyörködve egyetlen kis leánykájá gondos nevelése és fejlődésében.

Betegsége hirtelen és váratlanul lepte meg. Mult év november hó 1-én még a legjobb egészséggel és szorgalommal — nem sejtve a közeledő veszélyt — teljesíté egy hivatalos-mint magán dolgait. November hó 3-án reggel, midőn ágyából felkelt, lepte meg tolvajmód: jára a halált hozó betegség Apoplexia értesettől kezdve 12 napon át a leggondosabb kártársi kezelésnek és szeretetteljes gyöngéd hitvesi ápolás daczára folyton önkivüldti és teljesen hűdött állapotban vállalta meg a halál szenvedéseitől november hó 15-én este. Temeztésén november hó 17-én egyletünk teljes számmal volt képviselve s azon igazi és őszinte részvét, mely végtisztességtételén nyilatkozott, könnyítse a mélyen sujtott gyászba borult családjának bánatát.

A valódi jó kártárs, hü barátunk legyen áldott emlékezete!

Elhalasztott közgyűlés. A »Réti Népkör« vasárnapra összehívott közgyűlését nem tartották meg, mert a tagok nem jöttek össze az alapszabályokban meghatározott számmal. A közgyűlést a jövő vasárnap, május 22-én délután 3 órakor fogják megtartani.

A »Biharmegyei kör« zárógyűlése. A »Biharmegyei kör« f. hó 14-én tartotta Tábor vendéglőjének külön helyiségében ez évi zárógyűlést, melyen a tagok nagy számban voltak jelen. Bihar Sándor elnök szép szavakban vázolja az év történetét, melynek kiemelkedő pontja a márczius 15-én rendezett szép sikerű ünnep volt. Halálával emlékezik meg Biharvármegye nagylelkű adományszerzőjéről, mely lehetővé tette azt, hogy a kör, biharmegyei szegénysorsu egyetemi hallgatók se-

gélyezésére az eddigieknél sokkal nagyobb összeget fordíthatott. Miután még a maga és tisztársai nevében köszönetet mondott a kör bizalmáért, a gyűlés megadta a tisztikar felmentését. A szűnidei bizottság elnöke Kóvács Gyulát, jegyzővé Schvarcz Adolfot, pénztárossá György Lajost választották.

SZINHÁZ.

Szókimondó asszonyság.

Mérsékeltén telt ház előtt elég jó összeladásban adták tegnap a Szókimondó asszonyságot. Bár az elején nagyon meglátszott magán az előadáson, meg a szereplőkön is az öngyilkosság okozta izgalom, no meg Follinuszon, hogy bizony ex-abrupto mozog az új szerepben, — de egészben véve jó előadást látott tegnap a színház közönsége.

Első sorban is konstatáljuk azt, hogy a főszerepet a Kata mosónőt minden tulzás mellett is jól adta Miklósi Ilona. Csak hogy egy hiba volt, ez pedig nagy hiba; megfedkezett arról, hogy a Sardou Madame sans gêne-je minden darabossága mellett is bájos valami a színpadon. Nem graciózus, de kéréslenül is bájos alak. Már pedig veszedelmes ezt az alakot annyira tölteni, mert akkor a szókimondó asszonyságból, minden jó izümondása mellett sans bon mot alak lesz. Ez pedig, hogy is mondjam, egy kicsit erősen erős. Hiszen ki várja azt, hogy Blaháné meglevenedjék újra itt, a mi bódénkban; de legalább a reflektiót szeretnők látni az ő utóéletétől bájossá és kedves alakításának.

E. Kóvács Gyula is kevesebbet szavalhatna meg pózolhatna, mikor Napoleont játsza. Robusztus alak ez úgy is. Megengedni sokat lehet, de Napoleon czvikkerben, hej! ez erősen originális valami. Egyébiránt kevésbé kemény, kevésbé főséges, mint inkább dühös és morózus Napoleon volt.

Kassai (Lefebre őrmester) kifogástalan alakítást produkált, ugyanugy Solti Helén (Mária Karolina nápolyi királyné) is; a milyen keresetlen és jó volt az egyik, szintoly finom és kiváló a másik. Sok tapsot kaptak mindannyian.

A ruhák megint impozánsak, a diszletek még impozánsabbak voltak és a kóristák éneke és marseilles zenéje között felmerült nagy distenczia volt a legimpozánsabb. — Hanem hol a manóban maradt annyi pompás diszlet mellett Napoleon zöld szobája, zöld terítés nagyírásztala és zöld ernyős lámpája. — i.

Sárga csikó.

Vasárnap este telt ház gyönyörködött Szentgyörgyi István utóélettel Gelecséry pusztábirójában. Az elismerés sok, nagyon sok taps volt és többszöri kihívás. A többi szereplők is igyekeztek a lehető legjobbat adni, köztük első sorban E. Kovács Gyula (Csorba Márton) jeleskedett. A többi szereplők azonban Turchányi O. és Bartos kivételével bizony gyöngéledtek. Hiába! népszínművet népszínműnek nélkül bajos dolog úgy adni, hogy az kívánni valót ne hagyjon fel, már pedig hogy Kassay (Csorba L.) nem tudja még most betölteni, azt a helyet, a melyet elfoglalt, azt ő maga is tapasztalta — kivált a »Befujta az utat a hó« kezdetű népdal eléneklésénél. — s — ő.

— Hírek a színpad körül. Ma a »Nebáutsvirág«-ot ismétlik Perényi Margittal a czim-szerepben, a multikori szereplőkkel. — Holnap »Szegény Jonathán«, Millőckernek e bájos operettje kerül színre a márteljesen meggyógyult Mezein kívül Székely L., Turchányi O., Kassai, Leőve és Nyáiraival a főbb szerepekben. — Az »Ördög mátkája« és »Folt, amely tisztít« a hét e két újdonságából serényen folynak a próbák.

TA VIR A T O K.

A pénzügyi albizottság ülése.

Budapest, május 16. (Saját tud. táv.) A hadügyi albizottság ülésén Kállay bizalmasan előterjesztette, hogy a harmincz milliós póthitel mire kell. Horánszky Nándor fölöslegesnek tartja a tiltakozást. Többek hozzászólása után Hegedüs Géza határozati javaslatát elfogadták, hogy a kormány belátja a póthitel alkotmányellenességet, de tekintettel az előadott indokokra, tudomásul veszi.

Fornszek Sándor volt országgyűlési képviselő meghalt.

Kaposvár, május 16. (Saj. tud. táv.) Fornszek Sándor, a szigetvári kerület volt orsz. képviselője hosszas szenvedés után az éjjel meghalt.

Tesszália kiűritése.

Budapest, május 16. (Saját tud. táv.) A porta a csapatok elszállítására eddig a haditengerészet négy személyszállító hajóját és két magánhajót rendelt Voloba. Tegnapig 5000 ember indult el a tengeren, a tüzérség és a lovasság legnagyobb részét pedig szárazföldi úton szállítják. Várják az athéni ellenőrző bizottság jelentését, amely bizottságnak az idegen meghatalmazottak a kiűrités megkezdését bejelenteni tartoznak, hogy a hadi kárpótlás első részletét megfizessék.

Budapest, május 16. (Saj. tud. táv.) Athénből sürgönyzik: A nemzetközi ellenőrző bizottság Law angol megbízottat választotta meg elnökévé. A kormány értesítést kapott Tesszália kiűritésének megkezdéséről. Már több gőzhajó indult el csapatokkal Voloból. Semmiféle zavaró incidens nem történt.

A háború.

Budapest, május 16. (Saját tud. táv.) Washingtonból sürgönyzik: A kormány a Kuba szigetének déli részén vezető valamennyi kábelt elvágatni szándékozik és csak az ellenőrzése alatt álló key-west-havannai kábelt hagyja érintetlenül. Mint-hogy a szakértők kinyilatkoztatták, hogy nem elegendő azoknak a csapatoknak száma, amelyeket Dewey tengernagy segítségére küldeni szándékoznak, a csapatok számát jelentékenyen megszorítják. Remélik, hogy 1300 önkéntes elindulhat hétfőn. A mint ezek Manila elé érkeznek, Dewey felszólítja a várost megadásra, ellenkező esetben bombáztatni fogja. A kapituláció megförténte után ez az 1300 ember fogja a városban a rendet fentartani. Az archipelagus szigeteit a Merritt tábornok alatt álló nagy hadsereg fogja megszállni.

Budapest, május 16. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: A ma este 9 óra 35 perczkor végződött minisztertanács után a kabinet tagjai kijelentették, hogy a miniszterválságot elhalasztották, amíg Sagasta a regens királynénak erről jelentést nem tett.

Leon Castillo kedden érkezik Madridba. Kormánykörökben az a hír kering, hogy csak a tengerészeti és a közmunkaügyi miniszter lépnek ki a kabinéból.

Budapest, május 16. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: A Fabra-ügynökség jelenti; A havannai kikötőben tegnap folyt harczot következőképpen adják elő: Délután 4 órakor az a hír terjedt el, hogy a havannai kikötőben horgonyzó spanyol hadihajók előkészületeket tesznek, hogy a tengerre induljanak. 5 órakor a 600 tonnás »Uneva Espaus« ágyúszád és az 1500 tonnás »Conde de Venadita« czirkáló hajó elindultak a kikötőből. A rakodóparton összegyűlt sokaság a hajókat frenetikus óvációkban részesítette. Fél óra múlva a spanyol hajók megtámadtak 3 amerikai blokádhajót. A spanyolok megkezdtek a tüzelést, amelyet az amerikai hajók viszonzottak. A parton álló sokaság minden ágyulóvést azzal a kiáltással kísért: »Éljen Spanyolország!« Egyszerre elhallgattak egy nagy amerikai hajó ágyui, melyet erre egy másik amerikai hajó elvontatott. A spanyolok visszavonulásra kényszerítettek még egy amerikai hajót, amely a harcz színhelyén megjelent. A lakosság lelkesült ovációkkal fogadta a kikötőbe visszatérő spanyol hajókat, amelyek nem szenvedtek sérülést.

Budapest, május 16. (Saját tud. táv.) Key-Westből érkezett jelentés szerint a »Gussie« szállítóhajó visszatért oda, mint-hogy az a kísérlete, hogy Kuba szigetén a fölkelők számára lőszert és fegyvert szállítson partra, megheiusult.

Budapest, május 16. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: Nagy feltűnést kelt a felhivatalos »Correspondencia« egy közleménye, amely azt mondja, hogy a kubai helyzet jelenleg öröndetes kilátásokkal kecsegtet, amelyeket nem titkolhatunk el. Számos felkelő meghódolását várják. A felkelők legelőkelőbb vezéreinek tett lépések sikerrel biztatnak.

KÖZGAZDASÁG.

Kisorsolás. A magy. Kir. nyereményközlésön sorsjegyeinek 84-ik kisorsolása történt ma délelőtt 10 órakor a magy. kir. lottóigazgatóság hivatalos helyiségében. Ez alkalommal kihúzták a következő 52 sorozatszámot: 62, 165, 325, 404, 478, 500, 538, 592, 684, 1001, 1152, 1229, 1245, 1256, 1513, 1518, 1770, 1828, 1947, 1999, 2042, 2160, 2412, 2491, 2577, 2581, 2922, 2926, 2929, 3089, 3135, 3165, 3199, 3380, 3498, 3507, 3523, 3586, 3749, 3872, 3993, 4142, 4184, 4413, 4432, 4951, 5006, 5018, 5149, 5551, 5573 és 5699. Ezekből nyernek. Sorozatszám 1518, nyerőszám 21. = 120,000 frt, sorsz. 3165 nysz. 18 = 12,000 frt, sorsz. 4432 nysz. 25 = 5000 frt, sorsz. 165 nysz. 13 = 1000 frt, sorsz. 1229 nysz. 9 = 1000 frt, sorsz. 3749 nysz. 27 = 1000 frt, sorsz. 1142 nysz. 21 = 1000 frt. 500—500 frtot nyernek: 325—40, 500—40, 1229—41, 1245—46, 1999—8, 2042—26, 2412—36, 2491—32, 3135—38, 3149—36, 3380—39, 4142—30, 4184—43, 4432—12, 4432—30, 5018—28, 5573—43 és 5699—48. A fentebbi 52 sorozatszám többi nyerő számai egyenként 156 frtot nyernek.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, márcs. 16.

Buza őszre	—	—	—	—	—	10.74
Buza tavaszra	—	—	—	—	—	14.70
Tengeri	—	—	—	—	—	6.02
Rozs őszre	—	—	—	—	—	8.18
Zab őszre	—	—	—	—	—	6.04

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, márcz. 16.

Déli vasút	78.—
Rimamurányi	252.—
Magyar jelzőlog	254.1/2
Magyar leszámítoló	256.—
Iparbank	107.—
Budapest közuti	388.1/2
Kereskedelmi bank	14.17
Salgótarjáni	612.—
Waggon-kölesön	244.—
Villamos vasút	275.1/2

Az irányzat bágyadt.

Bécs, márcz. 16.

Osztr. hitel	354.37
Magyar hitel	383.—
Allamvasút	356.1/2
Birodalmi márka	58.98

Hivatalos árfolyamok

Budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. márcz. 16-én.

Magyar aranyárjádék 40/100	120.50
Magyar koronajádék	99.—
Magyar vasúti kölesön aranyban 41/100	119.—
Magyar vasúti kölesön ezüstben 21/100	100.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1874-50	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 40/100	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.70
Porvát-aszlyova föld terhermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyereségny sorsjegy-kölesön	—0.—
Tiszasszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	139.25
Osztrák járadék papírban	101.75
Osztrák járadék ezüstben	101.75
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	101.75
1860. Osztrák államsorsjegyek	14250
Osztrák magyar bankrészesvény	913.—
Magyar hitelbankrészesvény	383.25
Osztrák hitelintézeti részesvény	354.70
Páris vista	356.50

Német birodalmi márka	59.—
London vista	120.95
Páris vista	477.21/2
20 márkás arany	11.79

SZERKESZTŐI POSTA.

Erdős. Helyben. Beküldött tárczája igen jó, könnyed tollról és írói rutinról tesz bizonyosságot. Szívesen adunk helyet dolgozatainak, a levélben megírt feltételt is elfogadjuk, de — ezt a tárczát nem közölhetjük. Mesésörvése ügyes, jellemzése találó, de mi nem tartunk azokkal, akik az öngyilkosságot rokonszenvesnek tüntetik fel. Így is nagyon pusztít az örületos baj. Kéziratát visszakapja — cserébe másiktól, melynek tökéletesebb lesz a morálja.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadbérlő 12. szám.	Kisbérlő 12. szám.
Páros.	Páros.

Ma kedden, 1898. május 17-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Nebántsvirág.

Operette 4 felvonásban. Írták: Meilhach M. és Millaud.

Személyek:

Denise de Flavigny	Perényi Margit.
Örnagy Chateau Gibus gróf	Vendrei Ferencz.
Celestin (Floridor)	Nyárai Antal.
Fernand de Champlatreux	Kassai K.

Fejedelemsasszony	K. Arpási Kata.
A zárdakapusnéja	Vankné.
1.)	Szabó Ilona.
2.)	Farkas Emma.
3.)	Miklósi Margit.
4.)	Aghyné.
Szinigazgató	Rózsahegy Kálmán.
Loriot, őrmester	Leővey Leo.

Helyiárok mint rendesen.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szerdán, 1898. május 18-án: bérletfolyamban.

Szegény Jonathán.

Operette 3 felvonásban. Írta: Millöcker.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTÉR.

Ügyvédi irodámat

Fő-utca, Bartsch-házban megnyitottam.

Nagyvárad, 1898. május 14.

Dr. Wavrek Kálmán,

ügyvéd.

Pserhofer J.-féle

„Vértisztító-Pilulák“

5-8

előbb „ÁLTALÁNOS PILULÁK“

Joggal megérdemlik utóbbi nevüket, mert tény, hogy nagyon sok betegség van, melyben e pilulák kitűnőhatása bebizonyítható.

Évtizedek óta örvendenek e pilulák a legnagyobb elterjedésnek és kevés család van, a hol e kitűnőháziszer hiányoznék.

Mint háziszert sok orvos ajánlotta már és ajánlja különösen mindezen bajok ellen, melyek: az epeömlés, májbajok, bélgyengülés, székrekedés, rossz emésztés, szélcsorulás, vértolulás, hámrhoidok (aranyér), stb.

Vértisztító hatásánál fogva különösen jó hatása van a vérszegénységnek is és az ebből származó bajoknak mint: sápadtság, ideges főfájás és a többiek. E vértisztító pilulák fájdalom nélkül hatnak, úgy hogy a leggyengébb szervezetűek, gyermekek is minden aggodalom nélkül használhatják.

E „vértisztító pilulák“ egyedül és mint valódiak Pserhofer J. gyógyszer-tárában kaphatók: „zum gold. Reichsapfel“ J. Pserhofer. Singerstrasse nr. 15. Wien és egy doboz 15 drb pilulával csak 21 kr o. é. Hat doboz 1 frt 5 kr. A pénz előzetes beküldése esetén portómentesen küldve hat doboz 1 frt 24 kr, 3 csomag (18 doboz) 3 frt 35 kr. 4 csomag 4 frt 40 kr. 5 csomag 5 frt 20 kr. 10 csomag 9 frt 20 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik.

NB. Nagy elterjedtségük miatt e pilulákat különböző név alatt és alakban hamisítják: tehát kéretik kizárólag Pserhofer J. „vértisztító pilulák“ kéri, mert csak azok a valódiak, melyek használati utasítása Pserhofer J. névvel vannak ellátva, és minden egyes csomag tetején vörös betűkkel ezen név látható.

Azon számtalan köszönő iratok közül, melyeket e pilulák használói a legkülönbözőbb és legsúlyosabb betegségeik elmúlása után hozzánk intéztek, csak néhányat említnék fel azon megjegyzéssel, hogy a kik használták, másoknak is ajánlják.

Köln, 1886. április 30.

Igen tisztelt Pserhofer ur!

Legyen olyan jó, küldjön ismét utánvétellel 15 csomagot az ön felülmúlhatatlan vértisztító piluláiból. Együttal hála-köszönetem fejezem ki önnek csodálatos piluláit.

Tisztelettel
Pawlistik Ferencz, Lindenthal.

Hrnsche, Flödnik mellett, 1887. szept. 12.

Igen tisztelt uram!

Isten akarta, hogy az ön pilulái kezemhez jussanak s ebből kifolyólag irhatom önnek a következőket: Gyermekegységben levén meghaltam, úgy, hogy dolgaikat többé képtelen voltam végezni s biztosan meghaltam volna, ha az ön csodálatos pilulái nem mentettek volna meg. Isten ezerszeres áldása legyen ezért önön. Tudom, hogy az ön pilulái tökéletesen helyre állítják egészséget, így másoknak is visszaadják az egészséget.

Knifler Teréz.

Bécsújhely, 1887. decz. 9.

Nagyon tisztelt uram!

Ferró köszönetet mondok önnek 60 éves nagynéném nevében, ki öt évig chronikus gyomorbajban és vízkórásban szenvedett. Az élet már igazán kin volt rá nézve és már azt hitte, hogy vége van. Véletlenül kapott egy csomagot, az ön kitűnő vértisztító-pilulából és hosszabb használat után ez meggyógyította.

Tisztelettel
Weinzeittel József.

Eichengrabarni, Göhl 1889. márcz. 27.

Tisztelt uram!

Mivel teljesen meg vagyok elégedve az ön piluláival ismételve kérek 4 csomagot az ön igazán hasznos és kitűnő piluláiból. Nem

tudom eléggé kifejezni legnagyobb elismerésem a pilulák jóságá miatt. És ezeket a hol csak tehetem, ajánlani fogom a legmelegebben minden szenvedőnek. S ezennel felhatalmazom önt, hogy ön köszönet-nyilvánításomat bárki előtt kinyilváníthassa.

Teljes tisztelettel
Hahn Ignác.

Gotschdorf, Kolbach mellett, oszt. Szilésia, 1886. okt. 8.

Tisztelt uram!

Legszívesebben kérem, hogy nekem Általános vértisztító-labdacsoból egy 6 dobozból álló csomagot küldjön. Csak csodálatos pilulának köszönhetem, hogy gyomorbajomtól, mely öt éven át kínozt meg szabadultam. Soha sem fogom nekilőzni ezen pilulákat s egyúttal melyen tisztelt uraságnak meleg köszönetet fejezem ki.

Legmélyebb tisztelettel
Zwickli Anna.

Bernhardi alpesi növény-liquor, W. O. Bernhard. Bregenz. Egy üveg ára 2 frt 60 kr, egy fél üveg 1 frt 40 kr, egy negyed üveg 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs legjobb szer minden köszvényes és csúszos bajoknál: gerinczagy bántalmaknál, inszagatóság, Ischias, migrän, nervozus fogfájás, főfájás, fülzaggatóság stb. Egy tégl 1 frt 20 kr.

Pserhofer J. angol csodabalzama 1 üveggel 50 kr.

Fagyás ellen balzsam, Pserhofer J. évek óta ismeretes, mint legbiztosabb szer mindennemű fagyás ellen épen úgy mint régi sebeket stb. 1 tégl 40 kr. Bérmentve 65 kr.

Stoll Kola-Braeparatuma kitűnő erősítő gyomor és izom számára.

Kola Elixir vagy bor, 1 liter 3 frt, fél liter 1 frt 60 kr., egy negyed liter 85 kr.

Pserhofer J. Golva-balzsam, nélkülözhetetlen szer a vastag nyak ellen. 1 üveggel 40 kr. Bérmentve 65 kr.

Pserhofer J. élet-essenciája (Prágai csepp) rossz gyomor, rossz emésztés, mindennemű altesti bántalmaknál kitűnő háziszert. Egy üveg 22 kr. 12 üveg 2 frt.

Pserhofer J. utifüle, általában ismert kitűnő háziszert minden katarus, rekedtség, görcsös köhögés stb ellen. Egy üveg 50 kr. két üveg bérmentve 1 frt 50 kr.

Fenyő-pomádé. Pserhofer J. évek hosszú sorra óta az orvosok által is elismert legjobb szer minden hajnövesztő szer között. Elégansul kiállított nagy adag 2 frt.

Általános flastrom. Stendel tanártól, mindennemű rossz feké ellen, ütéstől, vagy szurásból származó sebekre, sőt régi időközben fel-fel ujló láb fekélyeknél is, csökönös mirigy daganatoknál, fájdalmas köröm méregnél, sebes és gyuladásban levő emlőre, köszvényes lábakra és hasonló bajoknak megbecsülhetetlen. Egy tégl 50 kr, bérmentve 75 kr.

Általános-tisztító-só. Bullrich A. W. kitűnő szer a rossz emésztés minden következményei ellen és pedig: Főfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorégés, aranyeres bántalmak, szorulás stb. ellen. 1 csomag 1 frt

Ezen itt említett szerek kivül még az összes osztrák és magyar újságokban hirdett bel- és külföldi orvosi specialitások raktáron tartanak és a raktáron nem levő szerekről felszólításra készséggel és legelőszobban gondoskodva lesz.

A szállítás postán leggyorsabban lesz eszközölve a pénz előleges beküldése mellett nagyobb megrendelések utánvét mellett is.

Pserhofer J. gyógyszer-tára „zum gold. Reichsapfel“. Bécs, I. Singerstrasse 15.

Egyedül csak az ön pilulák valódiak, melyeknek használati utasítása Pserhofer J. névalírásával van ellátva és a melynek minden csomagja tetején, ugyan ezen név vörös írással látható.

Védve bélyeg- és mintajeggyel. Utazás szigoruan büntetve!